3 ـ رەتكى ورتالىقتىڭ شىنجياڭ قۇرماقى جۇنىندەگى ئاگىمە ئىشچىلىرىنىڭ رۇخسەت ئۇيۇشتۇرۇشى، دايەكتىلەندىرىلىك
جاڭا داۋىردەگى جۇڭگوشا سوتسىيالىستىك شىنجياڭ قۇرۇلۇشىغا قۇلشىنايلىق

# شىنجياڭنىڭ ادامدىق ۋۇقۇق سەتەرى جاڭا داموغا جانە العا باسۇغا ۋۇزدىكسىز قول جەتكىزدى

## ـــ «شىنجياڭداعى ئار ۋۇلتنىڭ تەڭدىك ۋۇقۇق ـ مۇددەسىنىڭ قامتاماسىز ەتىلۇى» اق تىستى كىتابى رايونىمىزداعى ئار ۋۇلت كادىر ـ بۇۇقاراسى اراسىندا كۇشتى ۋندەستىك تۇدىردى

□ انار بۇلت / شىنجياڭ گازەتىنىڭ تىلشىلەرى

«شىنجياڭداعى ئار ۋۇلتنىڭ تەڭدىك ۋۇقۇق ـ مۇددەسىنىڭ قامتاماسىز ەتىلۇى» اق تىستى كىتابى جارىيالانعاننان كەيىن رايونىمىزداعى ئار ۋۇلت كادىر ـ بۇۇقاراسى اراسىندا كۇشتى ۋندەستىك تۇدىردى. كوپشىلىك مىنانى ئېلىپ بەرگەن: اق تىستى كىتاپ شىنجياڭنىڭ 70 نەشە جىلدان بەرگى داموۋ بەلەستەرىنە شىنايى ۋراڵدى، ئار ۋۇلت حالقى شىنجياڭنىڭ بايتاق دالاسىندا بەدەل ـ مارتەبەدەن، ەركىندىكتەن جانە تەڭدىكتەن تولىق يگىلىكتەندى، بۇل كوپكە ايان، شىنجياڭنىڭ ادامدىق ۋۇقۇق سەتەرى جاڭا داموغا جانە العا باسۇغا ۋۇزدىكسىز قول جەتكىزدى.

اۋتونومىالى رايوندىق حالىق قۇرىلتايى تۇراقتى كومىتەتى ژاكىلدەر ـ كادىرلار قزمەتى كومىتەتىنىڭ مەڭگەرۇشىسى ژي گاڭ مىنالاردى ئېلىپ بەردى: اۋتونومىالى رايوندىق 13 ـ كەزەكتى حالىق قۇرىلتايىنىڭ جيىنى 548 ژاكىلى بار. مۇنىڭ ىشىندە از ۋلت ژاكىلى 353، 64.42% تى ۇستايدى. وسى ساندى مالىمەتتەر اۋتونومىالى رايوننىڭ ۋلتتىق وڭىرلىك اۋتونومىا ئتۇزىمىن باتىل دايەكتىلەندىرىپ، تياناقتاندىرىپ، حالىق قۇرىلتايى تۇزىمىنە تاباندى بولىپ جانە ونى كەمەلدەندىرىپ، ئار ۋلت حالقىنىڭ مەملەكەتتىك دەستەرىن باسقارۇعا تەڭ تۇرعىدا ات سالسۇ ۋۇقۇق ـ مۇددەسىن زاڭ بوينشا قامتاماسىز ەتكەندىگىن تولىق دالەلدەيدى.

كوكتوعاي اۋدانى شاكۇرتى قالاشعى شورشباي قىستاعىندا قىستاق تۇرعىندار كومىتەتى "ئۇرتتى كەڭەسۇ، ەكىدە جاريا بولۇ" ئتۇزىمىن قاتاڭ اتقارىپ، قىستاق دەستەرىندە جاريا، اشق بولىپ، "كوپشىلىك ورتاعا قويۇ، كوپشىلىك اقىلداسۇ، كوپشىلىك بەكتۇ، كوپشىلىك بويسۇنۇ" فورماسىندا، كونە سالت ـ سانانى وزگەرتۇ، قورشاعان ورتانى قورعاۇ قاتارلىلاردى قىستاق بەلگىلەمەسى، تۇرعىندار شارتىنا سانالىلىقپەن بويسۇنىپ، قىستاق سالتى نزگى، قوعامى جاراسىمدى بولدى، بۇل نەگىزگى ساتىدا دەموكراتيالىق ۋۇقۇق ـ مۇددەنىڭ جۇزەگە اسقاندىعىنىڭ ارقاسى"، ـ دەدى شورشباي قىستاعى قىستاق تۇرعندار كومىتەتىنىڭ مەڭگەرۇشىسى قالىمبەك بەيسەن.

2017 ـ جىلى كەدەيلەردى قونىس جاڭالاپ سۇيەمەلدەۋ ساياساتىنا سۇيەنىپ، اقتاۋ اۋدانى شارلۇك قالاشعى مازارۇزۇ قىستاعىنىڭ تۇرعىنى ئاشىر تايىر تاۋ قويناۋىنان جاڭادان سالىنعان كۇنلۇن جايۇان شاعىن اۋماعىنا كوشىپ كەلدى، تاس ئۇيى 80 شارشى مەترلىك عيمارات ۇيگە اۋىستى، ئۇي ەلەكتر جابدىقتارىنىڭ ئبارى تولىق. "قازىر پارنيكتە كوكونىس ەگۇ، اشەكەيلەۋ ينجەنەرياسىن كوتەرەمەگە الۇ ارقىلى جىلدىق كىرىسىم 40 مىڭ يۇاننان استى، تۇرلى) تاس جولدىڭ جالپى ۇزىندىعى كورنەكتى ارتىپ، شىنجياڭنىڭ ئشىن اينالدىرا تۇتاستىرۇ، شىنجياڭعا كىرىپ ـ شعۇدى تەزدەتۇ نساناسىن جەدەل جۇزەگە اسىرۇعا ئبىر قادام جاقسىدايتىن بولامىز"، ـ دەدى سۇن شيانكۇي.

تاس جول قۇرىلىس نساننان تىس، تەمىر جول، حالقتىق اۋياتسيانىڭ كوپتەگەن قۇرىلىس نسانداردى جەدەل قۇرىلىس جۇرگىزىپ، "شىنجياڭنىڭ ئشىن اينالدىرا تۇتاستىرۇ، شىنجياڭعا كىرىپ ـ شعۇدى تەزدەتۇ" نساناسىنىڭ جەدەل جۇزەگە اسىرلۇىن ىلگەرىلەتتى.

تارىم ويپاتىن اينالعان تەمىر جول لەنياسىنىڭ ەڭ سوڭعى بولگى ـــ حوتاننان چارقىلىققا دەيىنگى تەمىر جولىندا قازىر جابال رەلىس توسەلۇدە، تۇتاس جەلىنىڭ 650 كيلومەترەدەن استام جەرىنە رەلىس توسەلپ بولدى، كەلەر جىلى 6 ـ ايدا سكە قوسۇ جوسپارلانىپ وتىر. سول كەزدە وڭتۇستىك ـ سولتۇستىك شىنجياڭ تەمىر جولى قوس اينالمالى جەلىسى قالىپتاساتىن بولادى.

اۋەجاي جاعىندا بۇكىل شىنجياڭداعى 22 اۋەجاي نەگىزىندە ۇزىمجى اۋەجايىن وزگەرتىپ، كەڭەيتىپ سالۇ ينجەنەرياسى تۇرپان اۋەجايىن وزگەرتىپ، كەڭەيتىپ سالۇ ينجەنەرياسى سياقتىلار جەدەل قۇرىلىس جۇرگىزۇدە، موڭعۇلكۇرە، تاشقورعان اۋەجايىن وسى جىلدا سالىپ ئبىتىرۇ جوسپارلاندى، باركول اۋەجايى، باينبۇلاق حالقتىق اۋەجايى سياقتى نساندارداڭ العاشقى مەرزىمدىك قزمەتتەرى جەدەل ىلگەرىلەتىلۇدە، ئۇرىمجى حالقارالىق اۋە جايىن وزەك ەتكەن، "شىنجياڭ ىشىندە تور قالىپتاسىرۇ، شعىس پەن باتىسقا قانات جايۇ" سىندى اۋياتسيالىق جەلى تورى بىرتىندەپ قالىپتاستى.

مىسىم بارعان سايىن شالقدى"، ـ دەدى ئاشىر، ـ"ئبىز بارلىعىمىز تىنىش ئومىر، شات ـ شادىمان ترىشلىك كەشىرۇدەمىز، بۇل ئار ۋلتنىڭ تەڭدىك ۋۇقۇق ـ مۇددەسى قامتاماسىز ەتىلگەندىگىنىڭ ەڭ تاماشا دالەلى".

اۋات اۋداندىق ونەركاسىپ باقشاسى رايونى باسقارۇ كومىتەتىنىڭ مەڭگەرۇشىسى چىن شياڭنىڭ نازارىندا اق تىستى كىتاپتىڭ جاريالانۇى تورکىنىن تۇزەپ، قاينارىن اداقتاپ، جات نيەتپەن شىنجياڭنىڭ تىنىشتىعىن، ىنتىماعىن بۇلدىرۇگە ۇرىنعان جالعان سوزدەرگە شىندىق ارقىلى جاۋاپ قايتارعاندىق ەسەپتەلەدى. چىن شياڭ بىلاي دەدى: "ونەركاسىپ باقشاسى رايونى كاسىپورنىنداردى جەرگىلىكتى ورىننان قزمەتكەر قابىلداۋعا جەتەكتەپ، كوپشىلىكتىڭ جۇمىستانۇ ارقىلى كىرىسىن ارتتىرۇىنا، بايۇىنا مۇمكىندىك جاسادى، سوندای ـ اق كاسىپورنىنداردى قزمەتكەرلەردى ئتۇرلى جاقتان قامتاماسىز ەتۇ قزمەتىن جاقسى دەستەۋگە قۇزادى. ئارقايسى كاسىپورىن ارناۋلى اسحانا، جاتاق ورنالاستىرىپ، ئار ۋلت قزمەتكەرلەرىنىڭ تۇرمىس ادەتىنە تولىق قۇرمەت ەتتى. قزمەتكەرلەر دەر كەزىندە ەڭبەكاقسىن الىپ، قوعامدىق قامسىزداندىرۇدان جانە دەمالىس الۇ سىندى ئتۇرلى ۇقۇق ـ مۇددەلەردەن يگىلىكتەندى.

شاپشال سىبە اۋتونومىالى اۋدانى شاپشال قالاشعى ۇزىنبۇلاق اۋىل ـ قىستاق الەۋمەتتىك اۋماعىنىڭ تۇرعىنى بىيىگۇل نۇرقانىنىڭ قايىن اتاسى وڭەش راگىنا شالدىققان بولاتىن، اي سايىن شىپاحاناعا بارىپ حيميالىق ەم قابىلدايدى. "ەمدەۋ قامسىزداندىرۇى بولعاندىقتان، ئبىز ەمدەۋ قاراجاتىنان الاڭدامايمىز. الەۋمەتتىك اۋماق ئبىزدىڭ ەڭ تومەنگى تۇرمىستىق قامسىزداندىرۇىمىزدى شەشپ بەرىپ، بىزگە ئبىر جولدا قۇتقارۇ ـ كومەك قاراجاتىن بەرىپ، ەكونوميكالىق اۋرتپالعىمىزدى بارىنشا جەڭىلدەتتى"، ـ دەدى بىيىگۇل.

كەزەكتە شىنجياڭ تاريحتاعى ەڭ تاماشا داموۋ مەزگىلىندە تۇر. رايونىمىزداعى ئار ۋلت كادىر ـ بۇۇقاراسى شي جينپيڭ جولداستى ۇيىتقى ەتكەن پارتيا ورتالىق كومىتەتىنىڭ پارەمەندى باسشىلىعىندا، شىنجياڭنىڭ بۇكىل ەلىمەن بىرگە دوڭگەلەك داۋلەتتى قوعام ورناتاتىندىعىنا ئارى جاپىاي سوتسيالىستىك وسزامانداناعان مەملەكەت قۇرۇ جاڭا ساپارىن باستايتىندىعىنا، مۇنىڭ ئار ۋلتنىڭ تەڭدىك ۋۇقۇق ـ مۇددەسىن اناعۇرلىم زور دەڭگەيدە، اناعۇرلىم بيىك ورەدە قامتاماسىز ەتىپ، شىنجياڭداعى ئار ۋلت حالقىنىڭ ئسوز جوق، اناعۇرلىم باقتىنى، تاماشا بولاشاقتى قارسى الاتىندىعىنا كامىل سەنەدى.

**(ئتلشى جاڭ يانفاڭ، قاتناسقان تىلشىلەر لياڭ ليحۇا، چىن چياڭۇي، جاڭ تيك، سۇڭ ۇيگو، جاڭ جىلي، رىن جياڭ، شيە حۇيىيان، جاڭ يۇنمەي، سۇ لۇپيڭ، يان شياۇتيان، ەركىتى ئتلشى لي نا)**

---

(باسى 1 ـ بەتتە)

"بيىل جىل باسىنان بەرى رايونىمىزدىڭ تاس جول نسانى قۇرىلىستارى جەدەل دلگەرىلەتىلىپ، كوپتەگەن نسان سالىنىپ ئبىتىپ، ەركەس ـ تىركەس اۋتوكولىك قاتناپ، جول تورى جۇلگەسى اناعۇرلىم كەمەلدەنە ئتۇستى"، ـ دەدى اۋتونومىالى رايوندىق قاتناس ـ تاسىمال مەڭگەرمەسى قۇرىلىس باسقارۇ باسقارماسىنىڭ باستىعى سۇن شيانكۇي.

6 ـ ايدىڭ 30 ـ كۇنى بەيجيڭ ـ شىنجياڭ جوعارى جىلدامدىقتى تاس جولىنىڭ (G7) ۇتۇڭ داڭۇاننان موريعا دەيىنگى جوعارى جىلدامدىقتى تاس جول بولىگى سالىنىپ ئبىتىپ، بەيجيڭ ـ شىنجياڭ جوعارى جىلدامدىقتى تاس جولىنىڭ "ەڭ سوڭعى ئبىر كىلومەترى" تۇتاستىرىلىپ، شىنجياڭعا كىرىپ ـ شعاتىن ەكىنشى جوعارى جىلدامدىقتى تاس جول ارناسى قالىپتاستى.

كەزەكتە تارىم ويپاتىن اينالعان جوعارى جىلدامدىقتى تاس جولدىڭ ماڭزدى ئبىر بۇىنى ـــ چارقىلىقتان نيەگە دەيىنگى جوعارى جىلدامدىقتى تاس جول نساننىدا جەدەل قۇرىلىس جۇرگىزىلۇدە. "نسان جاپىاي اسفالتتىڭ جوعارعى قاباتىندا قۇرىلىس جۇرگىزۇ ساتىسىنا ئوتتى، ئبىز قۇرىش قوسىن رۇحىن ساۋلەلەندىرىپ، 9 ـ ايدىڭ سوڭىندا تۇتاس جەلدە جولدى تۇتاستىرۇعا، جىل سوڭىندا سكە قوسۇعا شىنايى كەپىلدىك ەتەمىز"، ـ دەدى جۇڭگو تەمىر جولى ينجەنەريا توبى شەكتى سەرىكتەستىگى قالا داموۋنا قارجى قوسۇ توبى شەكتى سەرىكتەستىگى چارقىلىق ـ نيە جوعارى جىلدامدىقتى تاس جولى نساننىڭ باس جاۋاپتىسى لياڭ چيڭ.

"جىل سوڭىنان بۇرىن بۇكىل شىنجياڭدا 15 تاس جول نسانى سالىنىپ بولادى، جوعارى جىلدامدىقتى 1 ـ دارەجەلى جىلدامدىقتى تاس جولىنىڭ ئشىن بەيجيڭ ـ شىنجياڭ جوعارى جىلدامدىقتى تاس جولىنىڭ ئشىن ئۇرىمجى